

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

2. Non exorta metu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

se graviter obligat. Dico Secundò, eundem obligari ad futurum matrimonium. Ratio est, quia hæc sunt vera sponsalia, cum in his clare intercedat mutua promissio. Ita Sanch. lib. 1. *matrim.* d. 9. n. 2. & aliquid simile esse in Voto, nos contra Valentiam diximus, cum de Voto lib. 3. in Dec. cap. 12. §. 1. num. 4.

Promissio præcise ab animo se obligandi, &c.

11. Quoad tertium, de eo, qui promittit præcise ab obligatione, est diligenter distinguendum. Si enim is novit, quid si promittit Nupcias, vel promittit juxta morem communem, quo solent sponsalia promitti, sicuti non peccat, sic obligatur stare promissis, veraque contrahit sponsalia. Ratio est, quia sic se implicite obligavit, dum enim sic promittit, nec contrarium expressit, implicite voluit totum illud quod in tali promissione involvitur, involvitur autem obligatio contrahendi matrimonium.

12. Verum, si ex vna parte præcise se habuit, & ex alia non novit, eam promissionem asserere dictam obligationem, nec voluit facere, quod alii solent cum nec implicite, se obligaverit, vera sponsalia non contraxit, & consequenter ad illa servanda non obligatur. Ita ibidem infirmat Sanch. & nos latius explicuimus dicto §. 1. præsertim d. 1. 5. Supponimus autem hîc, bona fide hunc processisse nam, si mala fide, ut alterum deciperet sic se gessit, recurrit doctrina de fictè promittente paulo superius allata.

CAPUT II.

De quibusdam conditionibus requisitis in Sponsalibus.

Præter ea, quæ hæcenus dicta sunt, debent sponsalia esse. Primo voluntaria. Secundo, Non extorta metu. Tertio, Signo certo expressa. Quarta, non necessario aliis, sed solum Sponsis, manifesta. Quinto, Absoluta, non conditionata.

§. I. Sponsalia voluntaria esse debent.

Vbi

DE ERRORE, DECEPTIONE, IGNORANTIA forè intercurrentibus in illis.

1. Quoad ad Sponsalia requiratur libertas, & plena deliberatio, nec sufficiat semiplena, pñus est, tanquam res clara, supponendum, quam probandum. Cum enim sponsalia obligent ad mortale, eam petere debent advertentiam, quæ ad mortale requiritur, quæ non est, nisi plena, & perfecta. Sed, quæ tandem est hæc?

Respondet, esse eam, quæ intellectus sine vilo errore aut ignorantia apprehendit rem, & sufficienter advertit, sitne bona, vel mala, seu advertit, quænam in sua natura illa sit. Sanch. l. 1. *matrim.* d. 8. n. 2. & 3. Pont. l. 4. *matrim.* c. 1.

2. Hinc neque ab eo, qui vñ rationis caret, etiam si sit septennius major, neque a furioso, neque ebrio, immo neque ab iracundo, vel valde cupiente, quando ira, & cupiditas, ita privat hominem vñ rationis, ut impediat advertentiam requisitam ad mortale (quod certè rarissimum est) valida sponsalia, sicuti, nec validum Matrimonium, initeritur. Sanch. Hurtad. Pontius Beccanus, alii- que apud Leand. d. 1. de *matrim.* q. 19.

3. Quoniam verò ignorantia, deceptio, error, minuunt voluntarium, quin aliquando tollunt, ideo pro te nostra de illis aliqua hic sunt adnotanda.

4. Primo. Si error sit ejusmodi, ut sufficeret ad reddendum irritum Matrimonium, qualis est error personæ & conditionis servilis, sine dubio reddit irrita, etiam sponsalia, si vero error sit circa alias qualitates Sponsi, vel Sponsæ, quæ sint tales, quæ sufficerent ad rescin-

denda sponsalia, quando post illa supervenirent (de qua re *infra* c. 5. §. 7. & 8.) saltem dat lus ad rescindenda sponsalia facta per dictum errorem, quo illæ qualitates tunc non advertebantur, rescindenda, inquam, modo mox dicendo n. 8.

5. Secundo. Si altera pars v.g. Sponsus dolo, & fraude Sponsam decept in prædictis qualitatibus, & hic dolus dedit causam contractui, scilicet hoc dolo inducitur Sponsa consensit, nulla sunt sponsalia ex Averfa loco mox citando, sed contrarium tenet cum Lessio, & aliis Commich. d. 23. de *sponsal. dissol. dub. 9. n. 73* An autem remaneat diciens ex parte, sua saltem in vim promissionis obligatus ad standum sponsalibus, si decepta id requirit, idem dic, quod de incutiente merum ad eadem sponsalia extorquenda, *infra* §. 2. n. 13. dicemus. Quod si circa easdem qualitates, nec Sponsus, nec Sponsa decept, sed iis nescientibus, decept alius, non sunt irrita sponsalia; ex hac tamen causa possunt justè rescindi modo mox dicendo n. 8. ita Averfa de *matrim.* q. 8. sect. 4.

6. Tertio. Si ex ignorantia, vel imprudentia seipsum Sponsus decept in prædictis qualitatibus, pari modo valida erunt sponsalia sed pari modo ex hac etiam causa rescindi possunt. Idem ibidem.

7. Quarto, quando error, vel dolus in iisdem qualitatibus intercessit, sed non inde ductus est Sponsus, vel Sponsa ad contrahendum (qui error apud Theologos, & Iuristas dicitur comitans) valida sunt sponsalia; quia non sunt contracta ex vi illius erroris, vel doli.

8. Quid si dubitat, An verè contraxerit ob qualitates circa quas fuit error, vel dolus?

Respondet, si ex qualitates erant tam graves, ut sufficerent ad sponsalia dissolvenda, de quibus quidem qualitatibus hic loquimur, non debet se tenere obligatum ad sponsalia, quia nisi ipsi clare constet, se verè, etiam cum illa cognitione, sponsalia inire voluisse, potest, se tenere tanquam inducendum ad illa ex eo errore vel dolo.

9. Quæres. Si in aliquibus ex dictis casibus sponsalia valida sic contracta, possunt facile rescindi (id quod, ut Doctores notant, non solum ministerio Iudicis, verum etiam ab ipsa parte errante, vel decepta, fieri per meram suam voluntatem potest, quæ scilicet jure suo resistat à sponsalibus sic initis) si, inquam, tam facile rescindi possunt, quid interest, quoad proximum scire, an sponsalia sint valida, necne?

10. Respondet, multum sanè interesse, nam si ipso jure sunt valida, quamvis statim rescindenda, parient impedimentum publicæ honestatis, id est, vna pars non potest contrahere Matrimonium cum consanguineis in primo gradu conjunctis cum alia parte, juxta Decretum Tridentini, quod impedimentum non parient si sint invalida. Idem dic de jure ad amplexus, & oscula donec rescindantur, quæ duo in simili innui etiam *supra* cap. 1. §. 2. num. 3.

§. II. Non extorta metu.

Metus potest esse Primò, vel injustè incussus ad extorquenda sponsalia, vel justè. Secundò, vol gravis, qui dicitur cadens in constantem virum, vel levis. Tertio potest incuti, vel ad extorquenda, ut dictum est, sponsalia, vel ad aliquid aliud, ut si inimicus mortem alicui minaretur, & is ex se, & liberè eligeret inire sponsalia cum inimici sorore, ut mortem sic effugeret. Quarto, vel incussus ab extrinseca causa libera, v.g. à Parente, à Iudice, ab inimico, vel ab extrinseca causa necessaria, v.g. ab infirmitate, tempestate, apprehensione infirmi, unde quis moveatur ad sponsandam, v.g. suam concubinam. Nota autem metum illum, qui causatur à prædicta causa extrinseca necessaria, verè esse & dici metum ab intrinseco, verè enim is, qui movet te ad Matrimonium promittendum, & tuus timor conceptus ex infirmitate, naufragio gehenna, intrinsecus est.

Hæc

Has metuum classes distinctè explicui l. 1. in Decal. cap. 2. § 5.

Metus gravis injustè incussus, quomodo sponsalia irritet?

2. Hic, sive à patre, sive ab aliis incussus ad extorquenda sponsalia, reddunt ipsa, non solum jure Ecclesiastico, ut colligo ex cap. *Ex litteris de dispens. impub.* sed etiam jure naturæ nulla: Ita sustinui loco cit. & rationem satis efficacem (ut mihi videtur) attuli, loquendo ibi de omni contractu afferente obligationem iustitiæ & loquendo de Matrimonio: at certè eadem est ratio, nunc de sponsalibus. Videatur locus lib. 1. in Decal. cap. 2. § 7. ne actum agere hic cogamur.

3. Quod autem saltem ex jure Ecclesiastico sint nulla prædicta meticulosa sponsalia, est communior opinio apud Sanch. lib. 4. *matrim.* d. 19. n. 3. idque etiam si essent juramento firmata, ut non sit opus relaxatione juramenti, ad ea non servanda, ut docet idem *ibidem* d. 21. num. 3. quem sequitur Diana, *part. 3. tract. 4. resolut. 278.* Averla *quæst. 4. sect. 6. Vers. Affertendum*, alios citans.

Metus gravis justè incussus.

4. Hic incussus ad extorquenda sponsalia, ut si, v. g. Iudex tibi dicat, qui homicidium commisisti, *Nisi despondeas Bertam*, sive justè ad irremediam, vel ad mortem propter homicidium commissum condemnabo, non reddit sponsalia nulla; vide Averl. *loc. cit. sect. 4. Vers. Et hac*. Sicuti, nec per similem metum, nullum reddi Matrimonium, nos diximus, lib. 1. in Decal. cap. 2. § 7. num. 3. & dicimus *infra tract. 4. de consensu*, cap. 6. § 2. militat enim eadem ratio *ibidem* dicta; & quamvis Bonacina *ibidem* à me citatus doceat metu hoc iusto, invalidum reddi Matrimonium, ob perfectam libertatem, quam Matrimonium, quod est ex se indissolubile, requirit, tamen idem dicere nequaquam poterit de sponsalibus, quæ ex se indissolubilia non sunt, sed rescindi ex supervenientibus causis possunt.

Metus levis, sive justè, sive injustè incussus.

5. Hic non reddit irrita sponsalia: Ita aliqui apud Averl. *loc. cit. V. dicendum tamen*, & nos item *loco citato*, § 6. Idem sustinimus de Matrimonio, eadem autem est ratio de sponsalibus. Monui tamen *ibidem*, saltem propter auctoritatem extrinsecam, esse probabile, quod sponsalia metu levi iusto extorta sint valida, sed irritanda; etiam propria auctoritate; cum enim (ut Sanch. *l. 4. matrim.* d. 19. n. 6.) altera pars in conscientia teneatur relaxare fidem hoc metu extortam, poterit ipsamet vim patiens pari modo in conscientia resumere fidem à se datam, idque etiam si sponsalia juramento firmata fuerint, modo tamen Absolutionem juramenti obtinuerit, ut idem notat. Idem *ibidem*, d. 21. n. 4. in foro externo non dari actionem huic patienti metum levem, sive iustum, sive injustum, *ibidem*, monui.

Metus injustus non incussus ad extorquenda sponsalia, sed ad aliud.

6. Hic non irritat sponsalia, neque ex solo hoc capite, nisi alia rationabilis superveniat causa, irritati possunt. Ita colligitur ex iis, quæ habet Sanch. *l. 4. matrim.* d. 12. n. 8. & ex iis, quæ nos loco cit. § 5. n. 12. diximus, docuimus Matrimonium hoc modo celebratum esse validum, quia non ex vi metus, sed ex propria voluntate in illa occasione metus, eligitur Matrimonium, quare sponsalia inita ex metu illo mortis ab inimico incusso ob alium finem, quem num. 1. tertio loco explicui, valida sunt.

Metus quicumque, sive gravis, sive levis incussus extrinsecus non irritat.

7. Hic pari modo non irritat sponsalia, & valida sunt, quæ num. 1. exempli causa attulimus contrahentibus naufragis, & c. valida sunt. Ratio est, quæ tunc à seipso ab alio impulsus, eligit, tanquam modum boni, illa sponsalia. Lege Sanch. *lib. 4. matrim.* d. 19. n. 3. nos idem dicemus de Matrimonio *infra* c. 8. § 2.

Obligatio incuriens metum.

8. Inquires. Cum certum sit illam partem, quæ metum injustum passâ est, posse licite resistere à sponsalibus, quid dicendum de ea parte v. g. de Sponso, quæ metum injustè incussit, seu quo scitatur incussus à alio metus, ultra peccatum mortale, quia est peccata in re gravi, obligatione stare sponsalibus, & hinc sponsalia, quæ metu passâ est, velut Matrimonium trahere?

9. Respondeo. Certum est Primum, non obligari ad Nuptias contrahendas ex vi iustitiæ sponsalium, quæ jam dictum est, hæc sponsalia irrita esse.

10. Certum est Secundo, obligari ad refectum omnia damna, fortè inde consequuta Sponse multo magis, si adfuit violatio, de qua te distindit lib. 7. in Decal. c. 5. § 3. num. præsertim 43. locutus sum.

11. Superest ergo questio, An obligetur ad Nuptias saltem ex vi fidelitatis, seu ex vi promissionis.

12. Respondeo. Obligari, nisi aliquid superveniat, quod ab obligatione excuset, docet Averl. *quæst. 8. de matrim.* sect. 4. Vers. *Dum vero*, sicuti idem cap. 4. sect. 2. docuerat, in Matrimonio meticulose inito, cum quoque metu injustè incussit, obligari ad iterum contrahendum valide Matrimonium, si altera pars Matrimonium tale cari expostulet.

13. Sed non obligari, colligitur ex Collapsione, & de spons. *punct. 1. 2. n. 2.* & ex Sanch. *lib. 4. matrim.* d. 19. n. 3. quatenus hi probabilius reputant, incurientem metum ad ipsum Matrimonium extorquendum, non obligari in foro conscientie, donec per Iudicem condemnentur ad illud ratificandum, etiam si altera pars metu passâ ratificatum velit. Nam ex hoc colligitur, quod probabilius iidem reputant in sponsalibus, quæ paritatem, in id majoritatem rationis. Ratio præter hujus doctrinæ est, quia in contractu oneroso, cum in sua natura ipse sit ex utraque parte obligativus, certè, ut servetur æqualitas, aut utraque pars obligata manere debet, aut neutra. Cum igitur certum sit, in casibus positus, partem quæ metu passâ est non remanere obligatam, nec remanere alia, Monco tamen pro oculis semper habendum, quod diximus n. 10. & n. 11. *loc. ibidem*, cit.

14. Quod diximus de incuriente metum, docet Sanch. *l. 1. matrim.* d. 11. n. 15. de decipiente, idemque docet fictè consentiente cum eadem monitione n. 10. Ad idem, neutrum obligari ad aliquid, si mortis fuit, & expolis deceptio, vel fictio: quia in injuriis datur compensatio, & deceptio deceptio eliditur. Lege Sanch. *lib. 4. matrim.* d. 10. præsertim n. 11. Layman, *l. 5. tract. 10. p. 1. d. 1. n. 1.* & Bossium, *de matrim.* c. 2. n. 62.

Animadversio pro metu justè incusso à leg.

15. Denique adverte sponsalia inita ex metu iusto incusso per legem, ut si Iudex sic dicat, *Si non despondeas Bertam (quam, quia violasti, debes ex lege, & ex obligatione uxorem ducere) te in vinetis tridam*; adverte, quæ sponsalia hæc, & c. valida esse, & rescindi non possunt, quia ex nulla parte injuriam continent, ut ex dictis & c. primo lib. in Dec. l. c. colligitur.